

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بازرگانی
معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی
دفتر آمار و اطلاعات

تجارت جهانی در سال ۲۰۱۰ و چشم انداز آن در سال ۲۰۱۱

فروردین ماه ۱۳۹۰

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۲	خلاصه مدیریتی.....
۴	۱. وضعیت اقتصاد و تجارت جهانی در سال ۲۰۱۰.....
۴	۱-۱. وضعیت تولید ناخالص داخلی جهان.....
۵	۱-۲. وضعیت تجارت جهانی کالا.....
۶	۲. وضعیت تجارت جهانی کالا و خدمات بازرگانی.....
۹	۲-۱. روند تجارت محصولات کارخانه‌ای.....
۱۱	۳. نرخهای ارز و تراز تجاری.....
۱۳	۴. چشم انداز تجارت جهانی در سال ۲۰۱۱.....
۱۷	۵. بررسی جایگاه ایران در تجارت جهانی.....
۲۰	منابع.....
۲۱	ضمائم.....

مقدمه

روند تجارت جهانی به عنوان یک شاخص پیشرو بیانگر وضعیت حاکم بر اقتصاد جهانی می‌باشد، اثرگذاری و اثرپذیری موضوع تجارت و پیوند پیچیده آن با شاخص‌های مختلف اقتصادی لزوم تحلیل و بررسی آن را اجتناب ناپذیر نموده و از اینرو مراکز مختلفی در سطح داخلی کشورها و در سطح بین‌المللی به بررسی وضع موجود تجارت و پیش‌بینی روند آتی آن می‌پردازند که یکی از معتبرترین این مراکز سازمان جهانی تجارت (WTO) است.

سازمان جهانی تجارت (WTO) سازمانی بین‌المللی است که متولی تنظیم قوانین جهانی تجارت و ناظر بر امور تجاری کشورهای عضو می‌باشد در حال حاضر ۱۵۳ کشور با سهم ۹۷ درصد از تجارت جهان عضو WTO بوده که کشورهای در حال توسعه با ۱۱۷ عضو بیشترین فراوانی را در این میان دارند. فراگیر شدن عضویت کشورها در این سازمان سبب شده گزارش‌هایی که از سوی سازمان مزبور در ارتباط با بررسی تجارت و پیش‌بینی روند آتی ارائه می‌شود، از اهمیت بالایی برخوردار باشد.

بر اساس آخرین گزارش سازمان جهانی تجارت، در سال ۲۰۱۰ ارزش صادرات جهانی کالا و خدمات به حدود ۱۹ هزار میلیارد دلار (با ۱۴/۵ درصد رشد) رسید. حدود ۸۱ درصد این رقم مربوط به صادرات کالا بوده است. رشد قابل توجه تجارت حکایت از این دارد که جهان به تدریج به مرحله بهبود جراحتهای اقتصادی پس از دوران بحران در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ رسیده است. اما علی‌رغم انتظار تداوم بهبود وضعیت در سال جاری، هنوز عوارض بحران در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه ادامه دارد. صاحب‌نظران اقتصادی معتقدند که گسترش چشم‌گیر تجارت و احیای فعالیت اقتصادی در سال ۲۰۱۰، تحولی امیدوارکننده بوده است، اما نباید در اهمیت آن اغراق شود.

این گزارش برگرفته از آخرین گزارش سازمان جهانی تجارت می‌باشد که در ۱۸ فروردین ماه سال جاری منتشر شده است. در ابتدای این گزارش ضمن بررسی وضعیت اقتصاد (تولید ناخالص داخلی) به تحلیل تجارت جهانی در سال ۲۰۱۰ پرداخته خواهد شد، همچنین در بخش بعدی تجارت جهانی کالا و خدمات بازرگانی مورد تحلیل قرار می‌گیرد، در ادامه به بررسی نرخ‌های ارز و تراز تجاری پرداخته شده و سپس چشم‌انداز تجارت جهانی در سال ۲۰۱۱، با در نظر گرفتن وقایع اخیر در خاورمیانه و ژاپن، مورد تحلیل و بررسی قرار خواهد گرفت و در نهایت به تحلیل جایگاه ایران در تجارت جهانی و مقایسه آن با رقبای منطقه‌ای پرداخته شده است.

خلاصه مدیریتی

الف: رشد تولید و رشد تجارت جهانی در سال ۲۰۱۰

- **بهبود عواقب بحران‌های اقتصادی:** در سال ۲۰۱۰ ارزش صادرات جهانی کالا و خدمات به حدود ۱۹ هزار میلیارد دلار (با رشدی معادل ۱۴/۵ درصد) رسید. ۸۱ درصد این رقم مربوط به صادرات کالا بوده است. رشد قابل توجه تجارت حکایت از این دارد که جهان به تدریج به مرحله بهبود جراحات‌های اقتصادی پس از دوران بحران در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ رسیده است.
- **رشد GDP:** در سال ۲۰۱۰، تولید ناخالص داخلی (GDP) جهانی، رشدی حدود ۳/۶ درصد را تجربه نموده است، این در حالی است که در این سال اقتصادهای توسعه‌یافته شاهد رشد ۲/۶ درصد بوده (بعد از سقوط ۳/۷ درصدی در سال ۲۰۰۹)، و بقیه جهان (از جمله اقتصادهای در حال توسعه و کشورهای مستقل مشترک المنافع) رشد ۷ درصدی (نسبت به ۲/۱ درصدی در سال ۲۰۰۹) را کسب نمودند.
- **رشد تجارت:** بر اساس آمار سازمان جهانی تجارت، در سال ۲۰۱۰، کشورهای توسعه‌یافته ۱۲/۹ درصد و کشورهای در حال توسعه و CIS (کشورهای مستقل مشترک المنافع) روی هم ۱۶/۷ درصد رشد نمودند.

ب: عوامل موثر بر افزایش تجارت جهانی در سال ۲۰۱۰

- **تشکیل زنجیره تامین جهانی:** بررسی‌ها نشان می‌دهد عمده‌ترین دلیلی که به بهبود و برگشت به جایگاه قبل از بحران تجارت در سال ۲۰۱۰ کمک کرده، تشکیل زنجیره تامین جهانی بوده است. بدین مفهوم که زنجیره تامین جهانی موجب شده که کالاها در طول فرآیند تولید چندین بار از مرزهای ملی عبور کنند این امر موجب افزایش تجارت جهانی در مقایسه با دهه گذشته شده است. در این میان کالاهایی که بیشتر تحت تاثیر رکود قرار داشتند (کالاهای بادوام مصرفی، ماشین‌آلات صنعتی و غیره) سهم مثبت و بیشتری در گسترش تجارت جهانی داشته‌اند.
- **افزایش قیمت کالاها و کاهش ارزش دلار آمریکا:** بررسی‌ها حاکی از آنست که از عمده‌ترین دلایل رشد بیشتر ارزش تجارت جهانی در سال ۲۰۱۰ نسبت به حجم تجارت جهانی، افزایش قیمت کالاها و کاهش ارزش دلار آمریکا (کاهش ۳,۵ درصدی در برابر نرخ‌های ارز عمده، طبق آمار فدارال رزرو آمریکا در سال ۲۰۱۰)، بوده است.

ج: چشم انداز تجارت جهانی در سال ۲۰۱۱

● **زلزله ژاپن و ناآرامی در کشورهای صادرکننده نفت:** از نظر سازمان جهانی تجارت علاوه بر فاجعه رخ داده در کشور ژاپن عوامل تاثیرگذار دیگری همچون افزایش قیمت غذا و دیگر محصولات اولیه و ناآرامی در کشورهای اصلی صادرکننده نفت نیز می‌تواند به کاهش رشد اقتصادی و بالتبع آن کاهش تجارت جهانی در سال ۲۰۱۱ منجر شود.

● **بهبود تجارت و افزایش ریسک آن بدلیل وقایع خاورمیانه:** براساس پیش‌بینی‌ها در سال ۲۰۱۱ جریان‌ات تجارت جهانی با وجود بهبود قابل توجه در سال ۲۰۱۰، با نرخ کمی کمتر از سال ۲۰۱۰ اما بالاتر از نرخ متوسط دهه اخیر به بهبود خود ادامه خواهد داد. با این وجود، باید توجه داشت که وقایع اخیر در خاورمیانه و ژاپن سطح نااطمینانی اقتصاد جهانی را افزایش داده است و تعادل ریسک را بر هم زده است.

● **رشد GDP:** براساس گزارش حاضر رشد تولید ناخالص داخلی در جهان برای سال ۲۰۱۱ معادل ۳,۱ درصد، در اقتصادهای توسعه‌یافته معادل ۲,۲ درصد و در کشورهای درحال توسعه و CIS معادل ۵,۸ درصد در نظر گرفته شده است.

● **پیش‌بینی افزایش قیمت نفت:** از نظر سازمان جهانی تجارت آنچه که بیش از همه می‌تواند به عنوان تهدید جدی برای اقتصاد جهانی و طبعا تجارت جهانی تلقی شود، پیش‌بینی‌ها در خصوص قیمت‌های فزاینده نفت است. نزاع‌های گسترده در لیبی و ناآرامی‌های وسیع در خاورمیانه ضمن افزایش قیمت نفت به بشکه‌ای بیش از ۱۰۰ دلار، نگرانی از توقف عرضه نفت از طرف برخی از کشورهای عمده تولیدکننده نفت را در پی داشته، این امر بصورت بالقوه اثرات منفی زیادی بر روی اقتصاد جهانی خواهد داشت. لذا ضرورت بازننگری در پیش‌بینی‌های تجاری را در آینده اجتناب ناپذیر می‌کند.

د: عملکرد تجاری ایران در سال ۲۰۱۰

● **آمارهای ارایه شده توسط سازمان جهانی تجارت (WTO):** نشان می‌دهد که در میان کشورهای عمده صادرکننده کالا اعم از نفتی و غیرنفتی در سال ۲۰۱۰، چهار کشور منطقه خاورمیانه قرار دارند. عربستان با ۲۵۴ میلیارد دلار صادرات در صدر صادرکنندگان این منطقه قرار گرفته، پس از آن امارات با ۲۳۵ میلیارد دلار در جایگاه دوم، ترکیه با ۱۱۳ میلیارد دلار در جایگاه سوم و ایران با ۱۰۱ میلیارد دلار صادرات (با سهمی معادل ۰,۸ درصد از صادرات کالایی جهان)، جایگاه چهارم را به خود اختصاص داده است. با وجود اینکه ایران از نظر سهم در صادرات جهانی و همچنین سهم در واردات جهانی کالا در میان کشورهای منطقه خاورمیانه در مکان چهارم قرار گرفته، اما بعد از عربستان بیشترین رشد را در صادرات کالا (با رشد ۲۸ درصدی) و بعد از ترکیه بیشترین رشد را در واردات کالا (با رشد ۲۴ درصدی) داشته است.

۱. وضعیت اقتصاد و تجارت جهانی در سال ۲۰۱۰

۱-۱. وضعیت تولید ناخالص داخلی جهان

بر اساس آمارهای منتشر شده، در سال ۲۰۱۰، تولید ناخالص داخلی (GDP) جهانی، رشدی حدود ۳/۶ درصد را تجربه نموده است، این در حالی است که در این سال اقتصادهای توسعه‌یافته شاهد رشد ۲/۶ درصد بوده (بعد از سقوط ۳/۷ درصدی در سال ۲۰۰۹)، و بقیه جهان (از جمله اقتصادهای در حال توسعه و کشورهای مستقل مشترک‌المنافع) رشد ۷ درصدی (نسبت به ۲/۱ درصدی در سال ۲۰۰۹) را کسب نمودند (جدول ۱). از سویی آمارها نشان داد که در سال ۲۰۱۰، رشد تولید ناخالص داخلی در کشورهای در حال توسعه آسیایی سریعتر (۸/۸ درصد) از دیگر مناطق در حال توسعه بوده است، به عنوان مثال چین و هند به ترتیب رشدی ۱۰/۳ و ۹/۷ درصدی را کسب نمودند. همچنین آمریکای جنوبی و مرکزی نیز شاهد رشد بالای ۵/۸ درصدی بودند (در این منطقه برزیل رشد ۷/۵ درصدی را تجربه نمود) و سرانجام اینکه منطقه آفریقا با رشد متوسط سالانه ۴/۷ درصد سریعترین رشد تولید ناخالص داخلی را در طی ۵ سال گذشته داشته است. در این میان اقتصادهای توسعه‌یافته با وجود برخی استثناها، بسیار آهسته‌تر از اقتصادهای در حال توسعه رشد نمودند. نگرانی‌ها درباره امکان عدم پرداخت بدهی‌های دولتی در یونان، ایرلند، پرتغال و اسپانیا، منجر به بی‌ثباتی مجدد بازارهای مالی و اتخاذ سیاست‌های ریاضت مالی در نیمه دوم سال ۲۰۱۰ شد که نرخ رشد کمتر از انتظار ۱/۹ درصدی را در این منطقه در پی داشت.

جدول ۱: تولید ناخالص داخلی (GDP) و تجارت کالا و خدمات بر اساس منطقه، ۲۰۰۸-۲۰۱۰ (درصد) تغییرات سالانه

	واردات			صادرات			تولید ناخالص داخلی		
	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸
جهان	۱۳.۵	-۱۲.۸	۲.۲	۱۴.۵	-۱۲.۰	۲.۲	۳.۶	-۲.۴	۱.۴
آمریکای شمالی	۱۵.۷	-۱۶.۷	-۲.۴	۱۵.۰	-۱۴.۸	۲.۱	۳.۰	-۲.۸	۰.۱
آمریکا	۱۴.۸	-۱۶.۴	-۲.۷	۱۵.۴	-۱۴.۰	۵.۸	۲.۸	-۲.۶	۰.۰
آمریکای جنوبی و مرکزی	۲۲.۷	-۱۶.۳	۱۳.۲	۶.۲	-۷.۹	۰.۸	۵.۸	-۰.۲	۵.۱
اروپا	۹.۴	-۱۴.۲	-۰.۶	۱۰.۸	-۱۴.۱	۰.۲	۱.۹	-۴.۰	۰.۵
اتحادیه اروپا	۹.۲	-۱۴.۲	-۰.۶	۱۱.۴	-۱۴.۵	۰.۰	۱.۸	-۴.۲	۰.۵
کشورهای CIS	۲۰.۶	-۲۵.۶	۱۶.۴	۱۰.۱	-۵.۲	۲.۰	۴.۳	-۷.۱	۵.۵
آفریقا	۷.۰	-۵.۰	۱۴.۶	۶.۵	-۴.۲	۱.۲	۴.۷	۲.۱	۴.۸
خاورمیانه	۷.۵	-۷.۸	۱۴.۲	۹.۵	-۴.۳	۳.۵	۳.۸	-۰.۸	۵.۳
آسیا	۱۷.۶	-۷.۵	۴.۷	۲۳.۱	-۱۱.۲	۵.۵	۶.۳	-۰.۲	۲.۸
چین	۲۲.۱	۲.۹	۳.۸	۲۸.۴	-۱۰.۵	۸.۵	۱۰.۳	۹.۱	۹.۶
ژاپن	۱۰.۰	-۱۲.۲	-۱.۰	۲۷.۵	-۲۴.۸	۲.۲	۳.۹	-۶.۳	-۱.۲
هند	۱۱.۲	-۱.۰	۱۷.۳	۱۹.۹	-۶.۸	۱۴.۴	۹.۷	۵.۷	۶.۴
کشورهای تازه صنعتی شده	۱۸.۰	-۱۱.۴	۳.۵	۲۱.۳	-۵.۷	۴.۹	۷.۷	-۰.۸	۱.۹
کشورهای توسعه یافته	۱۰.۷	-۱۴.۴	-۱.۲	۱۲.۹	-۱۵.۱	۰.۸	۲.۶	-۳.۷	۰.۲
کشورهای در حال توسعه و کشورهای CIS	۱۷.۹	-۱۰.۲	۸.۵	۱۶.۷	-۷.۸	۴.۲	۷.۰	۲.۱	۵.۷

منبع: سازمان جهانی تجارت (WTO)

در بررسی آمارهای مربوط به رشد اقتصادی می‌توان از کشور آلمان به عنوان یک استثنای بزرگ یاد نمود، آمارها نشان می‌دهد که آلمان در سال ۲۰۱۰ با رشد ۳/۶ درصدی‌اش از همه اقتصادهای منطقه اروپا و اعضای اتحادیه اروپا (۲۷)، سبقت گرفته است. بر اساس گزارش آمار حساب‌های ملی OECD، سهم صادرات کالاهای آلمان از رشد ۳/۶ درصدی تولید ناخالص داخلی، معادل ۱/۴ درصد (۴۰ درصد) بوده است. این در حالی است که سهم مخارج مصرفی نهایی داخلی آن کشور از رشد تولید ناخالص داخلی معادل ۰/۷ درصد گزارش شده است. از سوی دیگر آمارها نشان می‌دهد که رشد تولید ناخالص داخلی در آمریکا در سال ۲۰۱۰ در سطح ۲/۸ درصد باقی مانده و کشور ژاپن رشدی معادل ۳/۹ درصد را شاهد بوده که بر این اساس ژاپن جایگاه دوم بزرگترین اقتصاد جهان را به چین واگذار نمود. این در حالی است که همچنان تولید ناخالص داخلی سرانه ژاپن به مراتب بیشتر از چین می‌باشد (۴۴۸۰۰ دلار در مقابل ۴۸۰۰ دلار).

۱-۲. وضعیت تجارت جهانی کالا

بر اساس آمار سازمان جهانی تجارت، در سال ۲۰۱۰ صادرات جهانی کالا و خدمات ۱۴/۵ درصد رشد داشت، که در این میان کشورهای توسعه‌یافته ۱۲/۹ درصد و کشورهای در حال توسعه و CIS (کشورهای مستقل مشترک‌المنافع) در مجموع ۱۶/۷ درصد رشد نمودند (جدول ۱).

از سوی دیگر بررسی آمارهای مرتبط با واردات حاکی از آن است که واردات در اقتصادهای توسعه‌یافته نسبت به صادرات رشد آهسته‌تری داشته (۱۰/۷ درصد در مقایسه با ۱۲/۹ درصد) در حالیکه در کشورهای در حال توسعه و CIS (کشورهای مستقل مشترک‌المنافع) اتفاق برعکسی رخ داده است (رشد ۱۷/۹ درصدی در واردات در مقایسه با ۱۶/۷ درصدی صادرات).

آمارها نشان می‌دهد که منطقه آسیا در سال ۲۰۱۰ نسبت به سایر مناطق با رشد ۲۳/۱ درصدی، سریعترین رشد صادرات را (با رهبری ژاپن و چین) کسب نموده است. بر اساس گزارش ارائه شده، عملکرد تجاری چین چشمگیرتر از دیگر کشورها بوده و در همین حال صادرات آمریکا و اتحادیه اروپا رشد بسیار آهسته‌تری را تجربه نموده‌اند (۱۵/۴ و ۱۱/۴ درصد). از سوی دیگر بررسی آمارهای مرتبط به واردات نشان می‌دهد که رشد واردات چین بالغ بر ۲۲/۱ درصد، آمریکا ۱۴/۸ درصد، ژاپن ۱۰ درصد و اتحادیه اروپا ۹/۲ درصد بوده است.

بر اساس گزارش حاضر، مناطقی که درآمدشان مبتنی بر وفور منابع طبیعی است (آفریقا، کشورهای CIS، خاورمیانه و جنوب آمریکا)، در سال ۲۰۱۰ از لحاظ مقداری، رشد صادرات محدودی داشته‌اند، در حالی که از لحاظ ارزش دلاری رشد صادراتشان بسیار بیشتر بوده است. به عنوان مثال از لحاظ حجمی، آفریقا رشد صادرات ۶ درصدی را داشت در حالی که ارزش دلاری همین صادرات میزان ۲۸ درصد رشد را نشان می‌دهد (جدول پیوست ۱)، که به عقیده کارشناسان عمده دلیل آن روند رو به بهبود قیمت محصولات اولیه در سال ۲۰۱۰ بوده است.

جدول (۲) تحولات قیمت کالا در چند سال گذشته را نشان می‌دهد، همان گونه که ملاحظه می‌شود با وجود نوسانات شدید اخیر، روند کلی قیمت‌ها افزایشی است. بعد از رکود جهانی در سال ۲۰۰۹، قیمت‌ها به شدت کاهش یافت، اما بعد از آن دوباره در سال ۲۰۱۰ روند صعودی به خود گرفت. این افزایش تا حدودی تحت تاثیر افزایش تقاضای واردات در اقتصادهای به سرعت رو به رشد در حال توسعه^۱ همچون چین و هند بوده است. بر اساس آمارهای موجود در جدول، در بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰، قیمت فلزات سریعتر از هر گروه دیگری از کالاهای اولیه افزایش یافت (با افزایش متوسط سالانه ۱۳ درصد) که شاید بتوان عمده دلیل آن را رشد ۱۱ درصدی قیمت انرژی عنوان نمود.

جدول ۲: قیمت صادرات محصولات منتخب اولیه، ۲۰۱۰ - ۲۰۰۰ (تغییرات درصدی سالانه)

۲۰۰۵-۱۰	۲۰۰۰-۱۰	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	
۹	۱۰	۲۶	-۳۰	۲۸	تمام کالاها
۱۵	۱۳	۴۸	-۲۰	-۸	فلزات
۱۲	۹	۱۴	۲	۲۳	نوشیدنی‌ها
۸	۶	۱۲	-۱۵	۲۳	غذا
۵	۲	۳۳	-۱۷	-۱	مواد خام کشاورزی
۸	۱۱	۲۶	-۳۷	۴۰	انرژی

منبع: سازمان جهانی تجارت (WTO)

بررسی‌ها نشان داد که در سال ۲۰۱۰ قیمت کالاهای کارخانه‌ای، در مقایسه با محصولات اولیه، افزایش اندکی داشته است. قیمت واردات غیر سوختی آمریکا در سال ۲۰۱۰ نسبت به سال ۲۰۰۹ تقریباً بدون تغییر باقی ماند (افزایش ۲/۷ درصدی در سال ۲۰۱۰ پس از سقوط ۳ درصدی در سال ۲۰۰۹) و قیمت واردات از چین (غالباً ساخته شده) ۰/۱ درصد کاهش داشت. این بدان معنی است که ارزش تجارت اسمی برای صادرکنندگان منابع طبیعی، به شدت تحت تاثیر تورم است. در حالی که رشد تجارت واقعی برای کشورهایی که عمدتاً کالاهای کارخانه‌ای صادر می‌کنند نسبتاً نزدیک به رشد اسمی‌شان است.

۲. وضعیت تجارت جهانی کالا و خدمات بازرگانی

بررسی‌ها حاکی از آنست که از عمده‌ترین دلایل رشد ارزش دلاری تجارت جهانی در سال ۲۰۱۰ نسبت به حجم تجارت جهانی، افزایش قیمت کالاها و کاهش ارزش دلار آمریکا (کاهش ۳٫۵ درصدی در برابر نرخ‌های ارز عمده، طبق آمار فدارال رزرو آمریکا در سال ۲۰۱۰)، بوده است.

1. Fast-growing Developing Economies

براساس آمارهای ارایه شده در سال ۲۰۱۰ صادرات جهانی کالا با ۲۲ درصد افزایش از ۱۲,۵ تریلیون دلار به ۱۵,۲ تریلیون دلار و صادرات جهانی خدمات بازرگانی با ۸ درصد افزایش از ۳,۴ تریلیون دلار به ۳,۷ تریلیون دلار رسیده است.

همچنین براساس آمارها صادرات اسمی کالا در کشورهای توسعه‌یافته در سال ۲۰۱۰ با افزایش ۱۶ درصدی از ۷ تریلیون دلار در سال ۲۰۰۹ به ۸/۲ تریلیون دلار در سال ۲۰۱۰ رسیده است. از آنجا که رشد صادرات اسمی کالا کمتر از متوسط رشد جهانی (۲۲ درصد) بوده است، سهم کشورهای توسعه‌یافته در صادرات جهانی کالاها کاهش یافته بطوریکه به کمترین مقدار خود یعنی حدود ۵۵ درصد رسیده است. بدیهی است این کاهش سهم بدلیل قیمت بالای محصولات اولیه صادر شده توسط کشورهای درحال توسعه نمی‌باشد، زیرا در سال ۲۰۰۸ نیز با وجود قیمت‌های بالاتر، سهم کشورهای توسعه‌یافته در تجارت جهانی بیشتر بود (۵۸ درصد).

این موضوع در خصوص واردات نیز صادق است. در حالیکه واردات اقتصادهای توسعه‌یافته با ۱۶ درصد افزایش به ۸/۹ تریلیون دلار رسیده است، اما سهم آنها در واردات جهانی کاهش یافته است. بر طبق آمارها ارایه شده سهم این کشورها در واردات جهانی در سال ۲۰۰۸ معادل ۶۳ درصد، در سال ۲۰۰۹ معادل ۶۱ درصد و در سال ۲۰۱۰ با کاهش ۲ درصدی به ۵۹ درصد رسیده است.

جدول ۳. صادرات جهانی کالا و خدمات بازرگانی، ۲۰۱۰-۲۰۰۵ (میلیارد دلار و درصد تغییرات)

درصد تغییرات سالانه				ارزش	
۲۰۰۵-۱۰	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۱۰	
۸	۲۲	-۲۲	۱۵	۱۵۲۳۷,۶	کالا
۸	۸	-۱۲	۱۳	۳۶۶۳,۸	خدمات بازرگانی
۷	۱۴	-۲۳	۱۶	۷۸۲,۸	حمل و نقل
۶	۸	-۹	۱۰	۹۳۵,۷	مسافرت
۹	۶	-۸	۱۳	۱۹۴۵,۳	سایر خدمات بازرگانی

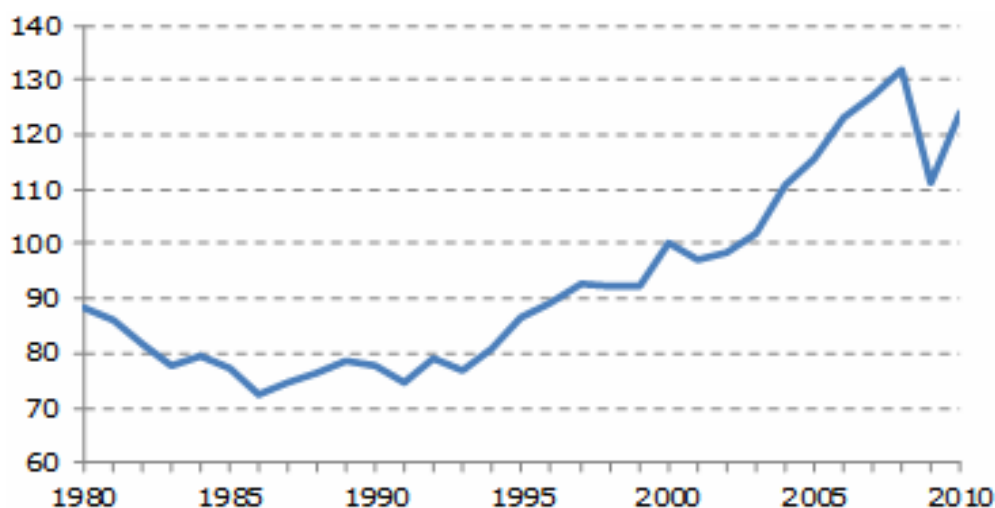
منبع: سازمان جهانی تجارت (WTO)

بررسی‌ها نشان می‌دهد در حالیکه در سال بحرانی ۲۰۰۹ کاهش شدید در صادرات کالا در مقایسه با صادرات خدمات رخ داده است (۲۲ درصد کاهش در مقایسه با ۱۲ درصد کاهش)، در سال ۲۰۱۰ رشد تجارت کالا (۲۲ درصد) در مقایسه با خدمات (۸ درصد) بسیار سریعتر صورت گرفته است. همچنین رشد صادرات کالا در این سال ۲,۷ برابر رشد متوسط طی سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۰۵ بوده است (۲۲ درصد در مقابل ۸ درصد).

طبق آمارهای ارایه شده بخش حمل و نقل با اینکه در سال ۲۰۱۰ کمترین سهم از خدمات بازرگانی را دارد (۲۱٫۴٪)، اما با افزایش ۱۴ درصدی سریعترین رشد را در بین اقلام صادرات خدمات بازرگانی در سال ۲۰۱۰ داشته و به ۷۸۲ میلیارد دلار رسیده است. عمده‌ترین دلیل رشد سریعتر خدمات حمل و نقل نسبت به سایر خدمات ارتباط نزدیک خدمات حمل و نقل با تجارت کالا است که میزان رشد آن، رقم قابل توجه ۲۲ درصد بوده است. سایر خدمات بازرگانی (شامل خدمات مالی) با اینکه بیشترین سهم را از تجارت خدمات داشته است (۵۳ درصد)، رشد آهسته‌تری (۶ درصد) نسبت به سایر خدمات داشته است. خدمات مسافرت نیز با سهم ۲۵ درصدی از تجارت خدمات رشد ۸ درصدی را تجربه نموده است.

براساس اطلاعات گزارش حاضر ارزش صادرات جهانی کالا و خدمات بازرگانی بسیار سریعتر از رشد جهانی GDP افزایش یافته است. لذا سهم تجارت جهانی در GDP بعد از کاهش شدید در سال ۲۰۰۹، در سال ۲۰۱۰ به شدت افزایش یافته است (نمودار ۱). این شاخص در سال ۲۰۱۰ به ۱۲۴ رسیده، اگرچه این میزان از بیشترین مقداری که در ۲۰۰۸ داشته (۱۳۲)، کمتر بوده است اما همچنان مقدار آن در سال ۲۰۱۰ بیشتر از مقادیر گذشته می‌باشد.

نمودار ۱. سهم صادرات جهانی کالاها و خدمات در GDP ۱۹۸۰-۲۰۱۰ (۲۰۰۰=۱۰۰)

۲-۱. روند تجارت محصولات کارخانه‌ای

بررسی‌ها نشانی می‌دهد که قیمت کالاهای کارخانه‌ای تجاری نسبت به محصولات اولیه در دوران قبل و بعد از بحران اقتصادی با ثبات‌تر بوده است. نمودار (۲) روند فصلی شاخص‌های تجارت جهانی مرتبط با کالاهای کارخانه‌ای را نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود در پایان سال ۲۰۱۰ صادرات تولیدات کارخانه‌ای از رشد مطلوبی برخوردار بوده است.

همانطور که در نمودار ملاحظه می‌شود تجارت جهانی تجهیزات ارتباطی و اداری در دوران بحران کمتر از سایر تولیدات کاهش یافته و بعد از بحران با سرعت بیشتری افزایش یافته است. صادرات تجهیزات ارتباطی و اداری، بین فصل اول سال ۲۰۰۹ و فصل چهارم سال ۲۰۱۰ تقریباً ۷۳٪ و صادرات تولیدات خودرو نیز با میزان تقریباً مشابه ۷۱٪ افزایش یافته‌اند.

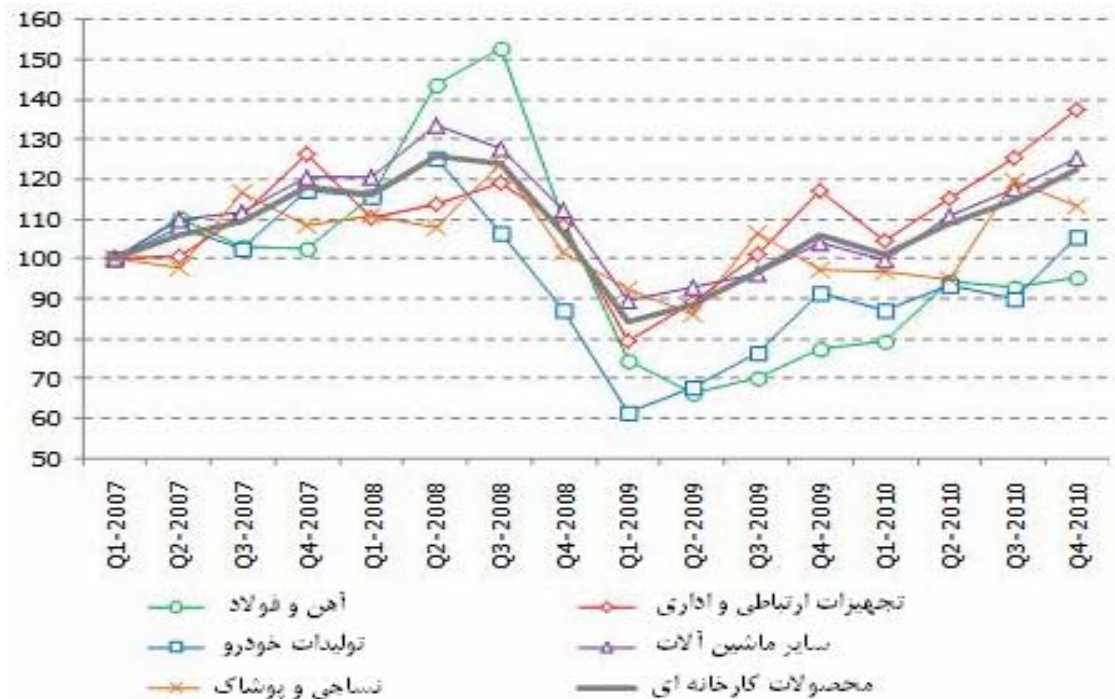
با وجود اینکه صادرات تولیدات خودرو در دوران بحران کاهش بسیار بیشتری داشته است (۵۱٪ کاهش در مقایسه با ۳۱٪ کاهش در صادرات تجهیزات ارتباطی و اداری)، در پایان سال ۲۰۱۰ فقط ۵ درصد بیشتر از مقدار خود در ابتدای سال ۲۰۰۷ رسید. اما این میزان برای تجارت جهانی تجهیزات ارتباطی و اداری معادل ۳۷ درصد گزارش شده است.

بررسی منطقه‌ای میزان صادرات محصولات کارخانه‌ای نشان می‌دهد که سهم صادرات تجهیزات ارتباطی و اداری در کشورهای در حال توسعه بیشتر از کشورهای توسعه‌یافته است (به ترتیب در سال ۲۰۰۸ دارای سهم ۱۵ درصد و ۷ درصد)، همچنین صادرات تولیدات خودرو سهم بزرگی در صادرات کشورهای توسعه‌یافته دارد (۱۱ درصد در مقابل ۴ درصد) و از آنجا که در زمان بحران صادرات تولیدات خودرو کاهش شدیدی داشته است، لذا منطقی است که رشد صادرات کشورهای توسعه‌یافته نسبت به در حال توسعه آهسته‌تر باشد.

بررسی در خصوص تجارت جهانی پوشاک و نساجی در سال ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ (به ترتیب با ۱۴ درصد کاهش و ۱۱ درصد افزایش) بیانگر آن است که تجارت این محصولات نوسان کمتری نسبت به سایر تولیدات داشته‌اند.

از سوی دیگر مطالعه روند تغییرات تجارت گروه سایر ماشین‌آلات نشان می‌دهد که تجارت این تولیدات تقریباً مشابه روند تولیدات کارخانه‌ای بوده که این امر به دلیل سهم بالای گروه سایر ماشین‌آلات در تجارت کالاهای کارخانه‌ای است (در سال ۲۰۰۹ تقریباً ۱۳ درصد بوده) در واقع این گروه عمدتاً از کالاهای سرمایه‌ای (ماشین‌آلات صنعتی، تجهیزات تولیدات نیرو و غیره) تشکیل شده که نسبت به تغییر شرایط اقتصادی بسیار حساس و کاملاً مرتبط با تولید هستند.

نمودار ۲: صادرات جهانی کالاهای کارخانه‌ای ۲۰۱۰-۲۰۰۷ (2007Q1 = 100)

به منظور بررسی منطقه‌ای یا فرامنطقه‌ای بودن تجارت در سال ۲۰۱۰ با توجه به آمارهای ناقص، نمی‌توان اظهار نظر دقیقی را ارائه نمود لکن با توجه به وجود اطلاعات فصلی تجارت در بخش خودرو برای تمام کشورهای عمده صادرکننده و همه مناطق با بررسی بخش خودرو می‌توان به نتایجی در خصوص منطقه‌ای یا فرامنطقه‌ای بودن تجارت رسید. جدول (۴) تخمین‌های اولیه صادرات تولیدات خودرو در سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۰ را نشان داده که شامل جریان‌های تجاری درون منطقه‌ای و برون منطقه‌ای است. براساس آمارهای ارائه شده در آسیا و آمریکای شمالی صادرات خودرو در سال‌های مذکور بطور فزاینده‌ای درون منطقه‌ای شده، بطوریکه سهم تجارت درون منطقه‌ای آمریکای شمالی از ۷۲ درصد به ۷۶ درصد و سهم تجارت درون منطقه‌ای آسیا از ۲۴ درصد به ۳۲ درصد افزایش یافته است. از طرف دیگر صادرات اروپا در سال ۲۰۰۹ بسیار درون منطقه‌ای اما در سال ۲۰۱۰ بصورت فزاینده‌ای برون منطقه‌ای شده است. این امر به دلیل کاهش تقاضای اروپا در اثر رشد آهسته تولید ناخالص داخلی بوده و همچنین صادرات گسترده آلمان به چین نیز بر برون منطقه‌ای شدن صادرات اروپا تاثیرگذار بوده است.

در حالیکه ارزش کل صادرات تولیدات خودرو در کشور آلمان ۲۵ درصد افزایش یافته و از ۱۵۹/۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۹ به ۱۹۹/۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ رسیده، صادرات این کشور به چین در دوره مذکور از ۸/۷ میلیارد دلار به ۱۷/۶ میلیارد دلار رسیده است. علی‌رغم اینکه صادرات آلمان به سایر نقاط جهان در سال ۲۰۰۹، ۳۴ درصد کاهش داشته، صادرات به چین ۱۲ درصد افزایش یافته است. براین اساس می‌توان بیان داشت که چین بعد از آمریکا و انگلیس به سومین بازار عمده برای ماشین‌های آلمانی تبدیل شده است. براساس اطلاعات موجود صادرات وسایل نقلیه و قطعات ماشین‌ها در آمریکای شمالی و اروپا با روندهای مشابهی افزایش یافته‌اند، اما این شاخص در آسیا در سال ۲۰۱۰ اندکی متفاوت بوده بطوریکه صادرات منطقه‌ای وسایل نقلیه بسیار درون منطقه‌ای اما صادرات قطعات و اجزاء ماشین بسیار برون منطقه‌ای شده است.

جدول ۴. صادرات تولیدات خودرو توسط عمده صادرکننده‌ها، ۲۰۰۸-۲۰۱۰ (میلیارد دلار و درصد)

درصد تغییرات صادرات برون منطقه ای	درصد تغییرات صادرات درون منطقه ای		درصد تغییرات صادرات جهان		سهم تجارت درون منطقه ای از صادرات جهانی			ارزش صادرات برون منطقه ای	ارزش صادرات درون منطقه ای	ارزش صادرات جهانی		
	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۱۰	۲۰۱۰	۲۰۱۰		
آمریکای شمالی												
۳۹	-۴۰	۴۵	-۲۸	۴۳	-۳۲	۷۶,۳	۷۵,۶	۷۲۲	۴۸,۷	۱۵۶,۶	۲۰۵,۳	تولیدات خودرو
۴۲	-۴۲	۴۶	-۲۹	۴۵	-۳۳	۷۱,۲	۷۰,۷	۶۶۴	۳۸,۱	۹۴,۲	۱۳۲,۴	وسایل نقلیه
۳۱	-۳۴	۴۳	-۲۸	۴۱	-۲۹	۸۵,۵	۸۴,۴	۸۳۱	۱۰,۶	۶۲,۴	۷۳,۰	اجزاء و قطعات
اروپا												
۴۶	-۳۶	۱۰	-۲۹	۱۸	-۳۱	۷۱,۶	۷۷,۱	۷۵۲	۱۵۳,۷	۳۸۵,۹	۵۳۸,۸	تولیدات خودرو
۴۶	-۳۹	۷	-۲۹	۱۶	-۳۲	۷۰,۵	۷۶,۵	۷۳۵	۱۰۳,۷	۲۴۷,۳	۳۵۱,۱	وسایل نقلیه
۴۷	-۲۸	۱۵	-۲۹	۲۲	-۲۹	۷۳,۸	۷۸,۳	۷۸۶	۴۹,۲	۱۳۸,۵	۱۸۷,۸	اجزاء و قطعات
آسیا												
۴۳	-۴۰	۴۸	-۱۴	۴۵	-۳۴	۳۲,۵	۳۱,۸	۲۴۵	۱۸۶,۷	۸۹,۸	۲۷۶,۵	تولیدات خودرو
۴۲	-۴۵	۵۵	-۱۹	۴۵	-۴۱	۲۵,۷	۲۴,۰	۱۷,۶	۱۲۶,۸	۴۳,۹	۱۷۰,۷	وسایل نقلیه
۴۶	-۲۶	۴۲	-۱۰	۴۴	-۱۹	۴۳,۴	۴۴,۲	۳۹,۵	۵۹,۹	۴۵,۹	۱۰۵,۸	اجزاء و قطعات

منبع: سازمان جهانی تجارت (WTO)

۳. نرخ‌های ارز و تراز تجاری

بررسی درخصوص آمارهای ارایه شده نشان می‌دهد که عدم توازن تراز تجاری در اقتصادهای پیشرو در ۲۰۱۰ افزایش یافته است، این در حالی است که صادرات و واردات بعد از حجم رکودی خود در سال ۲۰۰۹، به تعادل

بازگشته‌اند، به طوری که بعد از بحران در بسیاری از کشورها شکاف بین صادرات و واردات نسبت به قبل از آن کمتر شده است.

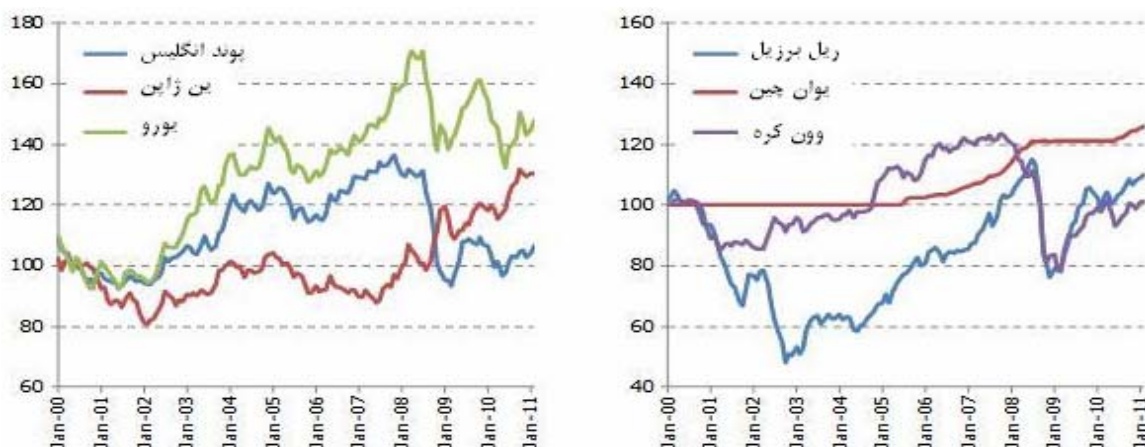
بطور نمونه در بررسی وضعیت تجاری کشور آمریکا آمارها حاکی از آنست که کسری تجاری ماهانه در آمریکا از میزان پایین ۳۲ میلیارد دلار در ماه فوریه ۲۰۰۹ به حدود ۶۲ میلیارد دلار در نیمه دوم سال ۲۰۱۰ رسیده است. از سوی دیگر براساس گزارش ارایه شده تراز تجاری چین به عنوان یکی از قدرتمندترین اقتصادهای دنیا در سال ۲۰۱۰ با ۱۸۳ میلیارد دلار مازاد تجاری کالا روبرو بوده که این میزان ۷ درصد کمتر از مقدار ۱۹۶ میلیارد دلاری آن در سال ۲۰۰۹ و ۳۹ درصد کمتر از مقدار ۳۷۵ میلیارد دلاری در ۲۰۰۸ می‌باشد.

همچنین مطابق با آمارهای ارایه شده، اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۰ دارای کسر تجاری ۱۹۰ میلیارد دلاری بوده که ۲۶ درصد بیشتر از مقدار آن در ۲۰۰۹ و ۴۹ درصد کمتر از میزان ۳۷۵ میلیارد دلاری سال ۲۰۰۸ است.

بررسی در خصوص شاخص نرخ برابری ارز کشورهای مختلف به عنوان یک عامل کلیدی در امر تجارت بیانگر آن است که در فوریه ۲۰۱۱، یوان چین در برابر دلار آمریکا تقویت شده است و تقریباً ۳/۸ درصد از میزان قبلی خود بیشتر شده که این امر منجر به تورم بالا در کشور چین شده است. همچنین طبق شاخص‌های جی.پی.ی. مورگان نرخ ارز حقیقی موثر چین در برابر سبد ارزی، ۱/۳ درصد افزایش یافته است. این در حالی است که در زمان مشابه دلار آمریکا در برابر پول رایج طرف‌های تجاری کاهش در حدود ۵ درصد را تجربه نموده است. از سوی دیگر روند اسمی یوان تقریباً ۷ درصد در برابر دلار آمریکا در سال ۲۰۱۰ افزایش یافته است، لیکن نرخ حقیقی موثر آن حدود ۱ درصد افزایش یافته است. این موضوع منجر به این شده است که ارزش بالاترین به رقابت‌پذیری کالاهای ژاپنی در بازارهای جهانی لطمه‌ای وارد نکند.

براساس گزارش حاضر افزایش بالای نرخ اسمی ریل برزیل (۱۲ درصد) و وون کره (۱۰ درصد) در برابر دلار آمریکا در کنار افزایش نرخ حقیقی موثر (۱۵ درصد و ۹ درصد)، هزینه صادرات کالا در این کشورها را نسبت به سایر کشورهای صادرکننده افزایش داده است.

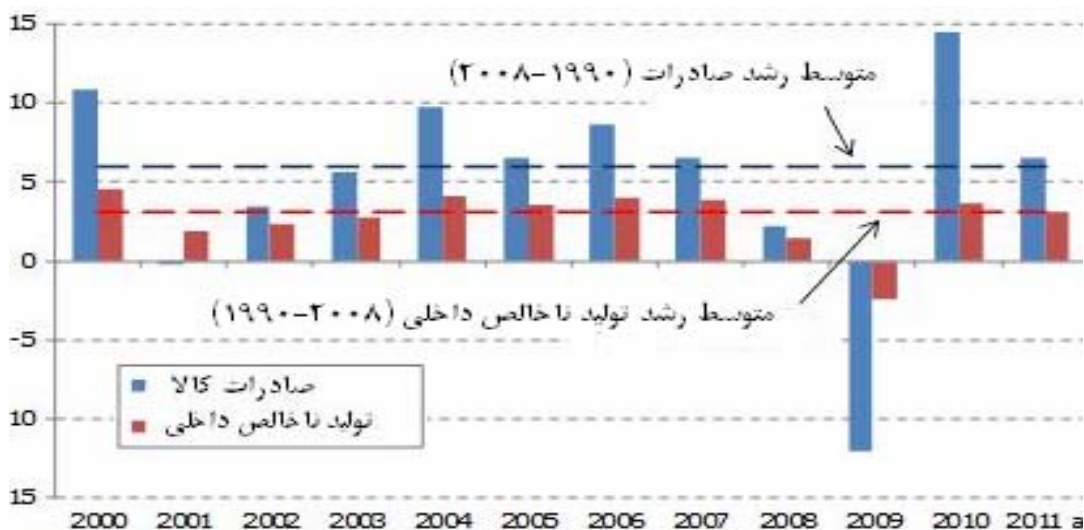
نمودار ۳: نرخ اسمی دلار، ژانویه ۲۰۰۰ تا فوریه ۲۰۱۱

۴. چشم انداز تجارت جهانی در سال ۲۰۱۱

بررسی آمارها نشان می‌دهد که حجم صادرات کالا و خدمات در سال ۲۰۱۰ رکورد ۱۴/۵ درصدی را ثبت نموده است که بالاترین رشد سالانه از سال ۱۹۵۰ تاکنون بوده است. بر اساس پیش‌بینی‌ها رشد تجارت جهانی در سال ۲۰۱۱ به سطحی حدود ۶/۵ درصد خواهد رسید. هر چند که افزایش حجم تجارت جهان در سال گذشته، تجارت جهانی را به سطح قبل از بحران برگرداند. لیکن به عقیده صاحب‌نظران این بازگشت از ثبات چندانی برخوردار نخواهد بود و اثرات بحران مالی و رکود اقتصاد جهانی همچنان ادامه خواهد داشت. از طرفی به عقیده کارشناسان وقایع اخیر جهانی (از جمله زلزله و سونامی در ژاپن)، منجر به ایجاد نااطمینانی بالایی در پیش‌بینی‌ها شده است (نمودار ۴).

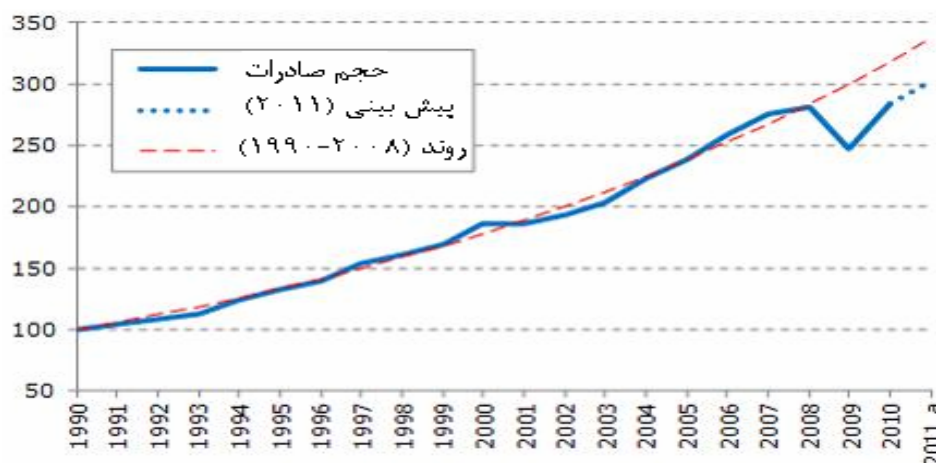
نمودار ۴: رشد در حجم تجارت جهانی کالا و تولید ناخالص داخلی (GDP)، ۲۰۱۱-۲۰۰۰ (درصد تغییرات سالانه)

بررسی‌ها نشان می‌دهد عمده‌ترین دلیلی که به بهبود و برگشت به جایگاه قبل از بحران تجارت در سال ۲۰۱۰ کمک کرده، تشکیل زنجیره تامین جهانی بوده است. بدین مفهوم که زنجیره تامین جهانی موجب شده که کالاها در طول فرآیند تولید چندین بار از مرزهای ملی عبور کنند که این امر موجب افزایش تجارت جهانی در مقایسه با دهه گذشته شده است. در این میان کالاهایی که بیشتر تحت تاثیر رکود قرار داشتند (کالاهای بادوام مصرفی، ماشین‌آلات صنعتی و غیره) سهم مثبت و بیشتری در گسترش تجارت جهانی داشته‌اند. علاوه بر آنچه که پیرامون فاجعه رخ داده در کشور ژاپن گفته شد، عوامل تاثیرگذار دیگری همچون افزایش قیمت غذا و دیگر محصولات اولیه و ناآرامی در کشورهای اصلی صادرکننده نفت نیز می‌تواند به کاهش رشد اقتصادی و بالتبع آن کاهش تجارت جهانی در سال ۲۰۱۱ منجر شود.

بررسی در خصوص وضعیت تجارت در کشورهای در حال توسعه و کشورهای عضو CIS بیانگر آن است که قیمت بالای محصولات خام و اولیه به افزایش سهم این کشورها در صادرات جهانی (تا ۴۵ درصد در ۲۰۱۰) کمک کرده است. همچنین بر اساس آمارهای ارائه شده کشورهای توسعه‌یافته رشد صادرات خود را به حدود ۱۳ درصد در مقایسه با رشد ۱۶/۵ درصدی مابقی جهان رسانده‌اند و چین نیز به عنوان یکی از بزرگترین اقتصادهای جهان، صادرات آن از لحاظ حجمی در سال ۲۰۱۰، رشد بیش از ۲۸ درصد داشته است. روند تجارت جهانی نشان می‌دهد هر چند که حجم صادرات به سطح قبل از بحران در سال ۲۰۰۸ رسید. اما به اندازه‌ای نبوده که آن را به مسیر رشد گذشته خود برگرداند (نمودار ۵).

نمودار ۵: حجم صادرات کالاهای جهان ۱۹۹۰-۲۰۱۱ (۱۹۹۰=۱۰۰)

نرخ رشد ۳/۶ درصدی تولید ناخالص داخلی جهان برای سال ۲۰۱۰ نیز آنچنان که در نگاه اول به نظر می‌رسید، چندان مطلوب نیست. زیرا در سال‌های اخیر (از جمله در سال‌های ۱۹۹۷، ۲۰۰۰، ۲۰۰۴ و ۲۰۰۶) چندین بار این رشد تا سطح ۴ درصد هم رسیده است. عواملی که موجب شده تولید و صادرات آهسته‌تر از آنچه انتظار می‌رفت، رشد کند عبارتند از: کنار گذاشتن سیاست‌های محرک مالی و حرکت به سمت تثبیت مالی (به طور خاص دولت‌های اروپایی)، بالا بودن قیمت نفت (۷۸ دلار) و بیکاری مداوم (نرخ بیکاری ۹ درصدی در آمریکا و متوسط ۸/۶ درصدی برای کشورهای OECD).

بطور کلی براساس پیش‌بینی‌ها در سال ۲۰۱۱ جریان‌ات تجارت جهانی با وجود بهبود قابل توجه در سال ۲۰۱۰، با نرخی کمتر از سال ۲۰۱۰ اما بالاتر از نرخ متوسط دهه اخیر به بهبود خود ادامه خواهد داد. با این وجود، باید توجه داشت که وقایع اخیر در آسیای میانه و ژاپن سطح نااطمینانی اقتصادی جهانی را افزایش داده است و تعادل ریسک را بر هم زده است.

همانطور که بیان شد، براساس پیش‌بینی سازمان جهانی تجارت (WTO)، صادرات کالا در سال ۲۰۱۱ صادرات کالا در جهان ۶٫۵ درصد، در کشورهای توسعه‌یافته ۴٫۵ درصد و در کشورهای در حال توسعه و CIS، ۹٫۵ درصد افزایش می‌یابد (جدول ۵). شایان ذکر است که در این پیش‌بینی‌ها اثرات احتمالی زلزله ژاپن لحاظ شده است. بدیهی است چنانچه واکنش‌ها به این واقعه از میزان قابل انتظار بدتر باشد، در ماه‌های آینده در پیش‌بینی‌ها بازبینی صورت خواهد گرفت.

جدول ۵. صادرات جهانی کالا و GDP، ۲۰۰۸-۲۰۱۱ (درصد تغییرات سالیانه)

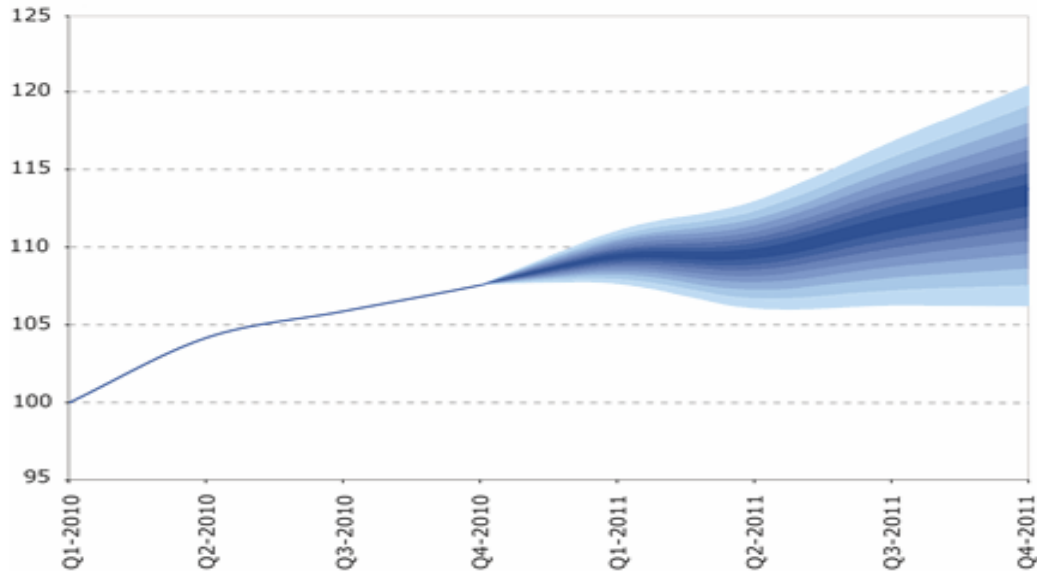
۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	
حجم صادرات کالا				
۶٫۵	۱۴٫۵	-۱۲٫۰	۲٫۲	جهان
۴٫۵	۱۲٫۹	-۱۵٫۱	۰٫۸	اقتصادهای توسعه‌یافته
۹٫۵	۱۶٫۷	-۷٫۸	۴٫۲	اقتصادهای در حال توسعه و CIS
GDP حقیقی در نرخ ارز بازار (۲۰۰۵)				
۳٫۱	۳٫۶	-۲٫۴	۱٫۴	جهان
۲٫۲	۲٫۶	-۳٫۷	۰٫۲	اقتصادهای توسعه‌یافته
۵٫۸	۷٫۰	۲٫۱	۵٫۷	اقتصادهای در حال توسعه و CIS

منبع: سازمان جهانی تجارت (WTO)

نمودار (۶) بر اساس تجربه‌های حاصل از پیش‌بینی‌های گذشته و با در نظر گرفتن وضعیت اقتصادی و سیاسی، احتمالات مرتبط با پیش‌بینی رشد تجاری ۶٫۵ درصدی در سال جاری را نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود نوار تیره در مرکز نمودار، حکایت از احتمال بالای بهبود در تجارت داشته و سایر نواحی پیرامون آن نیز احتمال رشد ۵ درصدی را از حجم تجارت آتی نشان می‌دهد. بدیهی است به دلیل ریسک اشاره شده در بالا، این نمودار به سمت دامنه پایین‌تر اریب‌دار شده است.

ملاحظه این نمودار بیانگر این واقعیت است که علی‌رغم احتمال بالای رکود در فصل دوم سال ۲۰۱۱، بطور کلی هنوز رشد تجارت در سال ۲۰۱۱ مثبت است.

نمودار ۶. حجم تجارت جهانی، ۲۰۱۰-۲۰۱۱ (2010Q1 = 100)

در تدوین این پیش‌بینی‌ها رشد تولید ناخالص داخلی در جهان برای سال ۲۰۱۱ معادل ۳,۱ درصد، در اقتصادهای توسعه‌یافته معادل ۲,۲ درصد و در کشورهای در حال توسعه و CIS معادل ۵,۸ درصد در نظر گرفته شده است. از آنجا که براساس شواهد عمدتاً ریسک‌ها به سمت کاهش تمایل دارند، لذا چنانچه نااطمینانی در آسیای میانه به زودی از بین برود و در نرخ بیکاری آمریکا کاهش سریع رخ دهد، این امر می‌تواند مقدار قابل توجهی از تقاضای محدود شده برای کالا را آزاد کند و در پی آن واردات و در نتیجه تجارت جهانی افزایش خواهد یافت. البته مطالعات انجام‌شده (بطور محدود) در مورد بررسی پیامدهای بلایای طبیعی روی رشد اقتصادی بیان می‌کنند که حتی بلایای بسیار بزرگ عموماً اثرات قابل توجهی بویژه در بلندمدت روی تولید ناخالص داخلی (GDP) ندارد. لکن مطالعات در خصوص بررسی اثرات بلایای طبیعی روی تجارت کم هستند. جدیدترین مقاله توسط گاسنبر، کک و ته (۲۰۱۰) اطلاعات مربوط به بلایای را برای ۱۷۰ کشور در فاصله زمانی ۲۰۰۴-۱۹۶۲ مورد برآورد قرار داده است. با استفاده از روش‌شناسی این مقاله، اثر استثنایی زلزله ژاپن بصورت زیر است:

● کاهش حجم صادرات ژاپن بین ۵ تا ۱/۶ درصد

● افزایش حجم واردات ژاپن بین ۰/۴ تا ۱/۳ درصد

بدیهی است کاهش در صادرات به دلیل کشته و زخمی شدن انسان‌ها (که روی منابع انسانی شرکت‌ها موثر است) و از بین رفتن و آسیب دیدن سرمایه فیزیکی و تجهیزات در بخش صادرات است. بعلاوه، آسیب دیدن زیرساخت‌های عمومی مانند جاده‌ها، پل‌ها، راه‌آهن و سیستم‌های ارتباطی نیز می‌تواند منجر به قطع زنجیره تامین صادراتی شود.

همچنین افزایش واردات نیز می‌تواند بدلیل بازسازی‌های عمده در زیرساخت‌های آسیب دیده می‌باشد که احتمالاً تا زمانی که نیاز به وارد کردن مواد مورد نیاز، تکنولوژی و مهارت از خارج باشد، واردات افزایش خواهد یافت. از سوی دیگر برخی از اثرات زلزله از طریق زنجیره تامین جهانی می‌تواند به سایر کشورها انتقال یافته باشد. نمونه‌ای که از آن گزارش شده است، کمبود قطعات خودرو ژاپنی و اجزای الکترونیکی در سایر کشورها است. از سوی دیگر کشتی‌های حامل مواد غذایی فاسدشدنی به علت کاهش تجهیزات الکتریکی و کمبود یخچال‌ها و تجهیزات خنک کننده نمی‌توانند بار خود را در ژاپن تخلیه کنند.

براساس گزارش حاضر آنچه که بیش از همه می‌تواند به عنوان تهدید جدی برای اقتصاد جهانی و نیز تجارت جهانی تلقی شود پیش‌بینی‌ها در خصوص قیمت‌های فزاینده نفت است. نزاع‌های گسترده در لیبی و ناآرامی‌های وسیع در آسیای میانه ضمن افزایش قیمت نفت به بشکه‌ای بیش از ۱۰۰ دلار، توقف عرضه نفت از طرف کشورهای عمده تولیدکننده، قیمت‌های نفت را هنوز بالا نگه داشته‌است که بصورت بالقوه اثرات زیادی بر روی اقتصاد جهانی خواهد داشت. لذا طبق ادعای سازمان جهانی تجارت (WTO) ضرورت بازبینی پیش‌بینی‌های تجاری را در آینده توسط اجتناب ناپذیر خواهد بود.

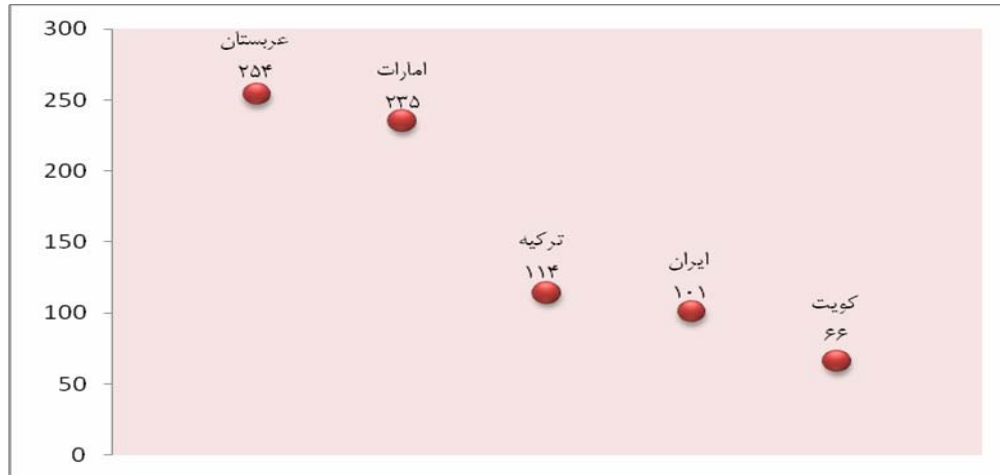
۵. بررسی جایگاه ایران در تجارت جهانی

آمارهای ارایه شده توسط سازمان جهانی تجارت (WTO)، نشان می‌دهد که در میان کشورهای عمده صادرکننده کالا اعم از نفتی و غیرنفتی در سال ۲۰۱۰، چهار کشور منطقه خاورمیانه قرار دارند. عربستان با ۲۵۴ میلیارد دلار صادرات در صدر صادرکنندگان این منطقه قرار گرفته، پس از آن امارات با ۲۳۵ میلیارد دلار در جایگاه دوم، ترکیه با ۱۱۳ میلیارد دلار در جایگاه سوم و ایران با ۱۰۱ میلیارد دلار صادرات، جایگاه چهارم را به خود اختصاص داده است. (جدول (۴) ضمیمه).

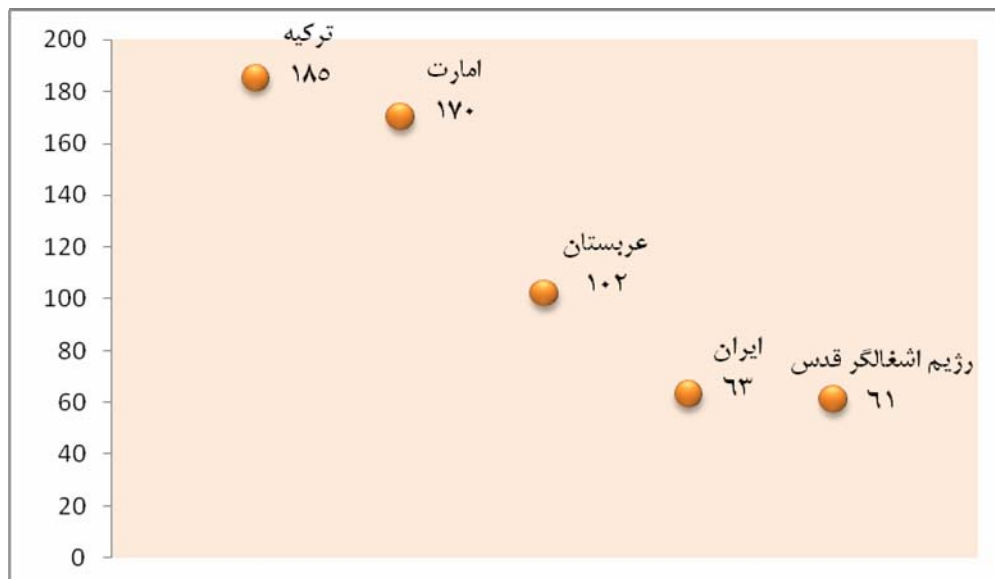
شایان ذکر است با وجود اینکه سهم صادرات کالایی ایران از صادرات کالایی جهان ۰٫۸ درصد بوده، رشد صادرات ایران به میزان ۲۸ درصد در سال ۲۰۱۰ بعد از رشد ۳۲ درصدی صادرات عربستان، بیشترین رشد را در بین عمده کشورهای صادرکننده در خاورمیانه داشته است.

واردات کالایی ایران با ارزش ۶۳ میلیارد دلار و سهم ۰٫۵ درصدی از واردات جهانی کالا بعد از کشور ترکیه (با سهم ۱٫۶ درصدی)، امارات (با سهم ۱٫۴ درصدی) و عربستان (با سهم ۰٫۸ درصدی) در رده چهارم قرار گرفته است. رشد واردات کالا در ایران در سال مذکور ۲۴ درصد بوده است که بعد از کشور ترکیه (۳۲ درصد) بیشترین رشد را در میان کشورهای عمده واردکننده کالا در منطقه کسب کرده است. نمودار ۸ حاکی از این واقعیت است که رژیم اشغالگر قدس که در میان کشورهای عمده صادرکننده کالا جایگاهی کسب نکرده، در واردات کالا به ارزش ۶۱ میلیارد دلار، پنجمین واردکننده عمده منطقه محسوب می‌شود.

نمودار ۷. ارزش صادرات کالا در کشورهای عمده صادرکننده منطقه خاورمیانه در سال ۲۰۱۰ (میلیارد دلار)

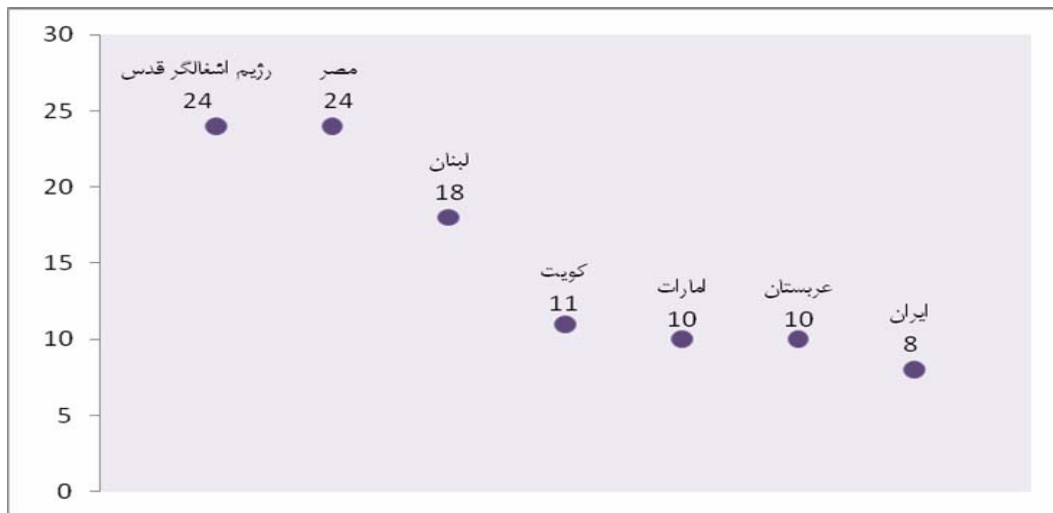
نمودار ۸. ارزش واردات کالا در کشورهای عمده واردکننده منطقه خاورمیانه در سال ۲۰۱۰ (میلیارد دلار)

بررسی‌ها نشان می‌دهد که در سال ۲۰۱۰ در زمینه صادرات خدمات، رژیم اشغالگر قدس، مصر، لبنان، کویت، امارات و عربستان در جایگاه اول تا ششم منطقه قرار داشته و صادرات خدمات ایران با ارزش ۸ میلیارد دلار در میان صادرکنندگان عمده خدمات منطقه خاورمیانه در جایگاه هفتم قرار دارد و سهم ۰٫۳ درصد از صادرات خدمات جهانی را کسب نموده است (نمودار ۹ ملاحظه شود). همچنین ارزش واردات خدمات ایران در سال ۲۰۱۰ معادل ۱۹ میلیارد دلار بوده و پس از عربستان با ۴۹ میلیارد دلار و امارات با ۴۲ میلیارد دلار در جایگاه

سوم قرار دارد. سهم ایران از واردات جهانی خدمات معادل ۰,۵ درصد می‌باشد. نمودار ۱۰ ارزش واردات خدمات در کشورهای عمده واردکننده منطقه خاورمیانه در سال ۲۰۱۰ را نشان می‌دهد.

نمودار ۹. ارزش صادرات خدمات در کشورهای عمده واردکننده منطقه خاورمیانه در سال ۲۰۱۰ (میلیارد دلار)

نمودار ۱۰. ارزش واردات خدمات در کشورهای عمده واردکننده منطقه خاورمیانه در سال ۲۰۱۰ (میلیارد دلار)

منابع

- World Trade 2010, Prospects for 2011, World Trade Organization, April 2011.
- Gassebner, Martin, Keck, Alexander and Teh, Robert (2010) 'Shaken, not Stirred: The Impact of Disasters on International Trade', Review of International Economics, 18(2): 351-

ضمائم

جدول ۱. میزان تجارت جهانی کالا بر حسب نواحی و کشورهای منتخب در سال ۲۰۱۰ (میلیارد دلار)

واردات				صادرات						
درصد تغییرات سالانه				ارزش	درصد تغییر سالانه				ارزش	
۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۵-۱۰	۲۰۱۰	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۵-۱۰	۲۰۱۰	
۲۱	-۲۳	۱۶	۷	۱۵۰۵۰	۲۲	-۲۳	۱۵	۸	۱۴۸۵۵	جهان
۲۳	-۲۵	۸	۳	۲۶۸۱	۲۳	-۲۱	۱۱	۶	۱۹۶۴	آمریکا شمالی
۲۳	-۲۶	۷	۳	۱۹۶۸	۲۱	-۱۸	۱۲	۷	۱۲۷۸	ایالات متحده
۲۲	-۲۱	۷	۴	۴۰۲	۲۲	-۳۱	۹	۱	۳۸۷	کانادا
۲۹	-۲۴	۱۰	۶	۳۱۱	۳۰	-۲۱	۷	۷	۲۹۸	مکزیک
۳۰	-۲۶	۳۰	۱۴	۵۷۶	۲۵	-۲۴	۲۱	۱۰	۵۷۵	جنوب و مرکز آمریکا
۴۳	-۲۷	۴۴	۲۰	۱۹۱	۳۲	-۲۳	۲۳	۱۱	۲۰۲	برزیل
۲۴	-۲۵	۲۵	۱۲	۳۸۵	۲۲	-۲۵	۲۰	۹	۳۷۳	جنوب و مرکز آمریکا
۱۳	-۲۵	۱۳	۵	۵۸۴۱	۱۲	-۲۲	۱۲	۵	۵۶۲۶	اروپا
۱۲	-۲۵	۱۲	۵	۵۳۳۷	۱۲	-۲۲	۱۱	۵	۵۱۴۷	اتحادیه اروپایی
۱۵	-۲۲	۱۲	۷	۱۰۶۷	۱۳	-۲۳	۹	۵	۱۲۶۹	آلمانی
۸	-۲۲	۱۳	۴	۶۰۶	۷	-۲۱	۱۰	۲	۵۲۱	فرانسه
۱۷	-۲۴	۱۸	۷	۵۱۷	۱۵	-۲۲	۱۶	۷	۵۷۲	هلند
۱۵	-۲۴	۲	۲	۵۵۸	۱۵	-۲۳	۵	۱	۴۰۵	انگلستان
۱۷	-۲۶	۱۰	۵	۴۸۴	۱۰	-۲۵	۹	۴	۴۴۸	ایتالیا
۲۴	-۳۳	۳۲	۱۴	۴۱۴	۳۰	-۳۶	۳۵	۱۱	۵۸۸	کشورهای CIS
۳۰	-۳۴	۳۱	۱۵	۲۴۸	۳۲	-۳۶	۳۳	۱۰	۴۰۰	فدراسیون روسیه
۱۴	-۱۵	۲۸	۱۳	۴۶۳	۲۸	-۳۰	۲۹	۱۰	۵۰۰	آفریقا
۲۹	-۲۷	۱۴	۹	۹۴	۳۳	-۲۴	۱۶	۱۰	۸۲	آفریقا جنوبی
۱۱	-۱۲	۳۳	۱۴	۳۶۹	۲۸	-۳۱	۳۱	۱۰	۴۱۸	سایر کشورهای آفریقایی
۴	-۹	۳۹	۱۴	۱۳۸	۳۱	-۳۸	۳۴	۹	۲۷۷	کشورهای صادرکننده نفت
۱۵	-۱۴	۲۹	۱۳	۲۳۱	۲۱	-۱۴	۲۴	۱۲	۱۴۱	کشورهای غیرصادر کننده نفت
۱۳	-۱۵	۲۸	۱۱	۵۷۲	۳۰	-۳۱	۳۴	۱۱	۹۱۶	خاورمیانه
۳۲	-۲۰	۲۱	۱۱	۴۵۰۳	۳۱	-۱۸	۱۵	۱۱	۴۶۸۵	آسیا
۳۹	-۱۱	۱۸	۱۶	۱۳۹۵	۳۱	-۱۶	۱۷	۱۶	۱۵۷۸	چین
۲۵	-۲۸	۲۳	۶	۶۹۳	۳۳	-۲۶	۹	۵	۷۷۰	ژاپن
۲۵	-۲۰	۴۰	۱۸	۳۲۳	۳۱	-۱۵	۳۰	۱۷	۲۱۶	هند
۳۳	-۲۴	۱۷	۹	۱۱۰۳	۳۰	-۱۷	۱۰	۹	۱۱۱۱	اقتصادهای تازه صنعتی شده

جدول ۲. میزان تجارت جهانی خدمات بر حسب نواحی و کشورهای منتخب در سال ۲۰۱۰ (میلیارد دلار)

واردات				صادرات						
درصد تغییرات سالانه				ارزش	درصد تغییر سالانه				ارزش	
۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۵-۱۰	۲۰۱۰	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۵-۱۰	۲۰۱۰	
۹	-۱۱	۱۴	۸	۳۵۰۵	۸	-۱۲	۱۳	۸	۳۶۶۵	جهان
۹	-۹	۹	۶	۴۷۱	۹	-۸	۹	۷	۵۹۹	آمریکا شمالی
۷	-۸	۹	۶	۳۵۸	۸	-۷	۱۰	۸	۵۱۵	ایالات متحده
۲۳	-۹	۲۱	۱۴	۱۳۵	۱۱	-۸	۱۵	۱۰	۱۱۱	جنوب آمریکا مرکزی
۳۵	-۱	۲۸	۲۲	۶۰	۱۵	-۹	۲۷	۱۵	۳۰	برزیل
۱	-۱۳	۱۲	۶	۱۵۰۴	۲	-۱۴	۱۲	۶	۱۷۲۴	اروپا
۱	-۱۳	۱۲	۵	۱۳۹۴	۲	-۱۵	۱۱	۶	۱۵۵۳	اتحادیه اروپا
۱	-۱۲	۱۱	۴	۲۵۶	۲	-۱۲	۱۵	۷	۲۳۰	آلمان
-۱	-۱۹	-۱	۰	۱۵۶	۰	-۱۹	۰	۲	۲۲۷	انگلستان
۰	-۱۰	۹	۳	۱۲۶	-۱	-۱۴	۱۲	۳	۱۴۰	فرانسه
۱	-۳	۱۴	۵	۱۰۹	۰	-۹	۱۳	۴	۱۱۱	هلند
-۱	-۱۷	۹	۵	۸۵	-۱	-۱۴	۱۲	۵	۱۲۱	اسپانیا
۱۴	-۱۹	۲۶	۱۲	۱۰۵	۱۰	-۱۷	۲۷	۱۴	۷۸	کشورهای CIS
۱۸	-۲۰	۳۰	۱۳	۷۰	۶	-۱۹	۳۰	۱۲	۴۴	فدراسیون روسیه
۰	-۳۰	۴۳	۱۰	۱۱	۲۰	-۲۳	۲۷	۱۲	۱۶	اوکراین
۱۲	-۱۲	۳۰	۱۴	۱۴۱	۱۱	-۹	۱۴	۹	۸۶	آفریقا
-۱	-۲۲	۲۵	۶	۱۳	۱۲	-۱۴	۲۵	۱۰	۲۴	مصر
۲۵	-۱۳	۲	۹	۱۸	۲۱	-۶	-۸	۵	۱۴	آفریقای جنوبی
۱۵	-۶	۲۴	۱۴	۶	۱	-۷	۱۲	۱۰	۱۲	مراکش
۹	-۸	-	-	۱۸۵	۹	-۳	-	-	۱۰۳	خاورمیانه
۳	-۱۴	۱۳	۵	۱۷	۱۱	-۱۰	۱۵	۷	۲۴	رژیم اشغالگر قدس
۲۰	-۱۰	۱۶	۱۱	۹۶۱	۲۱	-۱۱	۱۶	۱۲	۹۶۳	آسیا
۲۲	۰	۲۲	۱۸	۱۹۲	۳۲	-۱۲	۲۰	۱۸	۱۷۰	چین
۶	-۱۲	۱۳	۵	۱۵۵	۹	-۱۴	۱۵	۶	۱۳۸	ژاپن
-	-۹	۲۵	-	۱۱۷	-	-۱۳	۲۰	-	۱۱۰	هند
۲۱	-۹	۱۷	۱۲	۹۶	۲۰	-۶	۱۷	۱۵	۱۱۲	سنگاپور
۱۷	-۱۷	۱۴	۱۰	۹۳	۱۳	-۱۹	۲۵	۱۱	۸۲	کره جنوبی
۱۵	-۵	۱۱	۹	۵۱	۲۵	-۶	۹	۱۱	۱۰۸	هنگ کنگ چین
۲۲	-۱۵	۲۱	۱۱	۵۰	۱۷	-۸	۱۲	۹	۴۸	استرالیا

جدول ۳. کشورهای عمده صادرکننده و واردکننده کالا در سال ۲۰۱۰ (میلیارد دلار)

رتبه	صادرکننده	ارزش	سهم	درصد تغییرات سالانه	رتبه	وارد کننده	ارزش	سهم	درصد تغییرات سالانه
۱	چین	۱۵۷۸	۱۰,۴	۳۱	۱	ایالات متحده	۱۹۶۸	۱۲,۸	۲۳
۲	ایالات متحده	۱۲۷۸	۸,۴	۲۱	۲	چین	۱۳۹۵	۹,۱	۳۹
۳	آلمان	۱۲۶۹	۸,۳	۱۳	۳	آلمان	۱۰۶۷	۶,۹	۱۵
۴	ژاپن	۷۷۰	۵,۱	۳۳	۴	ژاپن	۶۹۳	۴,۵	۲۵
۵	هلند	۵۷۲	۳,۸	۱۵	۵	فرانسه	۶۰۶	۳,۹	۸
۶	فرانسه	۵۲۱	۳,۴	۷	۶	انگلستان	۵۵۸	۳,۶	۱۵
۷	کره جنوبی	۴۶۶	۳,۱	۲۸	۷	هلند	۵۱۷	۳,۴	۱۷
۸	ایتالیا	۴۴۸	۲,۹	۱۰	۸	ایتالیا	۴۸۴	۳,۱	۱۷
۹	بلژیک	۴۱۱	۲,۷	۱۱	۹	هنگ کنگ واردات موقت	۴۴۲ ۱۱۶	۲,۹ ۰,۸	۲۵ ۳۱
۱۰	انگلستان	۴۰۵	۲,۷	۱۵	۱۰	کره جنوبی	۴۲۵	۲,۸	۳۲
۱۱	هنگ کنگ صادرات صادرات مجدد	۴۰۱ ۱۸ ۳۸۳	۲,۶ ۰,۱ ۲,۵	۲۲ ۷ ۲۳	۱۱	کانادا	۴۰۲	۲,۶	۲۲
۱۲	روسیه	۴۰۰	۲,۶	۳۲	۱۲	بلژیک	۳۹۰	۲,۵	۱۱
۱۳	کانادا	۳۸۷	۲,۵	۲۲	۱۳	هند	۳۲۳	۲,۱	۲۵
۱۴	سنگاپور صادرات صادرات مجدد	۳۵۲ ۱۸۳ ۱۶۹	۲,۳ ۱,۲ ۱,۱	۳۰ ۳۲ ۲۸	۱۴	اسپانیا	۳۱۲	۲,۰	۶
۱۵	مکزیک	۲۹۸	۲,۰	۳۰	۱۵	سنگاپور واردات موقت	۳۱۱ ۱۴۲	۲,۰ ۰,۹	۲۶ ۲۴
۱۶	چین تایپه	۲۷۵	۱,۸	۳۵	۱۶	مکزیک	۳۱۱	۲,۰	۲۹
۱۷	عربستان	۲۵۴	۱,۷	۳۲	۱۷	چین تایپه	۲۵۱	۱,۶	۴۴
۱۸	اسپانیا	۲۴۵	۱,۶	۸	۱۸	فدراسیون روسیه	۲۴۸	۱,۶	۳۰
۱۹	امارات	۲۳۵	۱,۵	۲۷	۱۹	استرالیا	۲۰۲	۱,۳	۲۲
۲۰	هند	۲۱۶	۱,۴	۳۱	۲۰	برزیل	۱۹۱	۱,۲	۴۳
۲۱	استرالیا	۲۱۲	۱,۴	۳۸	۲۱	ترکیه	۱۸۵	۱,۲	۳۲
۲۲	برزیل	۲۰۲	۱,۳	۳۲	۲۲	تایلند	۱۸۲	۱,۲	۳۶
۲۳	مالزی	۱۹۹	۱,۳	۲۶	۲۳	سوئیس	۱۷۶	۱,۱	۱۳
۲۴	سوئیس	۱۹۵	۱,۳	۱۳	۲۴	لهستان	۱۷۴	۱,۱	۱۶
۲۵	تایلند	۱۹۵	۱,۳	۲۸	۲۵	امارات	۱۷۰	۱,۱	۱۳
۲۶	سوئد	۱۵۸	۱,۰	۲۱	۲۶	مالزی	۱۶۵	۱,۱	۳۳
۲۷	اندونزی	۱۵۸	۱,۰	۳۲	۲۷	اتریش	۱۵۹	۱,۰	۱۱
۲۸	لهستان	۱۵۶	۱,۰	۱۴	۲۸	سوئد	۱۴۸	۱,۰	۲۳
۲۹	اتریش	۱۵۲	۱,۰	۱۱	۲۹	اندونزی	۱۳۲	۰,۹	۴۶
۳۰	جمهوری چک	۱۳۳	۰,۹	۱۸	۳۰	جمهوری چک	۱۲۶	۰,۸	۲۰
-	جمع کشورهای فوق	۱۲۵۴۱	۸۲,۳	-	-	جمع کشورهای فوق	۱۲۷۱۲	۸۲,۷	-
-	جهان	۱۵۲۳۸	۱۰۰,۰	۲۲	۲۱	جهان	۱۵۳۷۶	۱۰۰,۰	۲۱

جدول ۴. صادرکنندگان و واردکنندگان عمده کالا در سال ۲۰۱۰ به استثنای مبادلات داخلی اتحادیه اروپا (میلیارد دلار)

رتبه	صادرکنندگان	ارزش	سهام	درصد تغییرات سالانه	رتبه	واردکنندگان	ارزش	سهام	درصد تغییرات سالانه
۱	اتحادیه اروپایی	۱۷۸۷	۱۵,۰	۱۷	۱	اتحادیه اروپایی	۱۹۷۷	۱۸,۵	۱۸
۲	چین	۱۵۷۸	۱۳,۳	۳۱	۲	ایالات متحده	۱۹۶۸	۱۸,۴	۲۳
۳	ایالات متحده	۱۲۷۸	۱۰,۸	۲۱	۳	چین	۱۳۹۵	۱۱,۶	۳۹
۴	ژاپن	۷۷۰	۶,۵	۳۳	۴	ژاپن	۶۹۳	۵,۸	۲۵
۵	کره جنوبی	۴۶۶	۳,۹	۲۸	۵	هنگ کنگ واردات موقت	۴۴۲ ۱۱۶	۳,۷ ۱,۰	۲۵ ۳۱
۶	هنگ کنگ صادرات صادرات مجدد	۴۰۱ ۱۸ ۳۸۳	۳,۴ ۰,۲ ۳,۲	۲۲ ۷ ۲۳	۶	کره جنوبی	۴۲۵	۳,۵	۳۲
۷	فدراسیون روسیه	۴۰۰	۳,۴	۳۲	۷	کانادا	۴۰۲	۳,۳	۲۲
۸	کانادا	۳۸۷	۳,۳	۲۲	۸	هند	۳۲۳	۲,۷	۲۵
۹	سنگاپور صادرات صادرات مجدد	۳۵۲ ۱۸۳ ۱۶۹	۳,۰ ۱,۵ ۱,۴	۳۰ ۳۲ ۲۸	۹	سنگاپور واردات موقت	۳۱۱ ۱۴۲	۲,۶ ۱,۴	۲۶ ۲۴
۱۰	مکزیک	۲۹۸	۲,۵	۳۰	۱۰	مکزیک	۳۱۱	۱,۲	۲۹
۱۱	چین تایپه	۲۷۵	۲,۳	۳۵	۱۱	چین تایپه	۲۵۱	۲,۶	۴۴
۱۲	عربستان	۲۵۴	۲,۱	۳۲	۱۲	فدراسیون روسیه	۲۴۸	۲,۱	۳۰
۱۳	امارات	۲۳۵	۲,۰	۲۷	۱۳	استرالیا	۲۰۲	۲,۱	۲۲
۱۴	هند	۲۱۶	۱,۸	۳۱	۱۴	برزیل	۱۹۱	۱,۷	۴۳
۱۵	استرالیا	۲۱۲	۱,۸	۳۸	۱۵	ترکیه	۱۸۵	۱,۶	۳۲
۱۶	برزیل	۲۰۲	۱,۷	۳۲	۱۶	تایلند	۱۸۲	۱,۵	۳۶
۱۷	مالزی	۱۹۹	۱,۷	۲۶	۱۷	سوئیس	۱۷۶	۱,۵	۱۳
۱۸	سوئیس	۱۹۵	۱,۶	۱۳	۱۸	امارات	۱۷۰	۱,۴	۱۳
۱۹	تایلند	۱۹۵	۱,۶	۲۸	۱۹	مالزی	۱۶۵	۱,۴	۳۳
۲۰	اندونزی	۱۵۸	۱,۳	۳۲	۲۰	اندونزی	۱۳۲	۱,۱	۴۶
۲۱	نروژ	۱۳۲	۱,۱	۹	۲۱	عربستان	۱۰۲	۰,۸	۷
۲۲	ترکیه	۱۱۴	۱,۰	۱۲	۲۲	آفریقای جنوبی	۹۴	۰,۸	۲۹
۲۳	ایران	۱۰۱	۰,۸	۲۸	۲۳	ویتنام	۸۵	۰,۷	۲۱
۲۴	آفریقای جنوبی	۸۲	۰,۷	۳۳	۲۴	نروژ	۷۷	۰,۶	۱۱
۲۵	نیجریه	۷۹	۰,۷	۴۹	۲۵	ایران	۶۳	۰,۵	۲۴
۲۶	ویتنام	۷۲	۰,۶	۲۶	۲۶	اسرائیل	۶۱	۰,۵	۲۴
۲۷	شیلی	۷۰	۰,۶	۳۰	۲۷	اوکراین	۶۱	۰,۵	۳۴
۲۸	آرژانتین	۶۹	۰,۶	۲۳	۲۸	فلیپین	۵۸	۰,۵	۲۷
۲۹	کویت	۶۶	۰,۶	۲۷	۲۹	شیلی	۵۸	۰,۵	۳۷
۳۰	ونزوئلا	۶۶	۰,۶	۱۴	۳۰	آرژانتین	۵۶	۰,۵	۴۶
	جمع کشورهای فوق	۱۰۷۰۹	۹۰,۲	-		جمع کشورهای فوق	۱۰۸۶۵	۹۰,۴	-
	جهان	۱۱۸۷۸	۱۰۰,۰	۲۶		جهان	۱۲۰۱۶	۱۰۰,۰	۲۴
	به استثنای مبادلات داخلی اتحادیه اروپا					به استثنای مبادلات داخلی اتحادیه اروپا			

جدول ۵. صادرکنندگان و واردکنندگان عمده خدمات در سال ۲۰۱۰ (میلیارد دلار)

رتبه	صادرات	ارزش	سهم	درصد تغییرات سالانه	رتبه	وارد کننده	ارزش	سهم	درصد تغییرات سالانه
۱	ایالات متحده آمریکا	۵۱۵	۱۴,۱	۸	۱	ایالات متحده آمریکا	۳۵۸	۱۰,۲	۷
۲	آلمان	۲۳۰	۶,۳	۲	۲	آلمان	۲۵۶	۷,۳	۱
۳	انگلستان	۲۲۷	۶,۲	۰	۳	چین	۱۹۲	۵,۵	۲۲
۴	چین	۱۷۰	۴,۶	۳۲	۴	انگلستان	۱۵۶	۴,۵	-۱
۵	فرانسه	۱۴۰	۳,۸	-۱	۵	ژاپن	۱۵۵	۴,۴	۶
۶	ژاپن	۱۳۸	۳,۸	۹	۶	فرانسه	۱۲۶	۳,۶	۰
۷	اسپانیا	۱۲۱	۳,۳	-۱	۷	هند	۱۱۷	۳,۳	-
۸	سنگاپور	۱۱۲	۳,۰	۲۰	۸	هلند	۱۰۹	۳,۱	۱
۹	هلند	۱۱۱	۳,۰	۰	۹	ایتالیا	۱۰۸	۳,۱	۱
۱۰	هند	۱۱۰	۳,۰	-	۱۰	ایرلند	۱۰۶	۳,۰	۲
۱۱	هنگ و کنگ	۱۰۸	۲,۹	۲۵	۱۱	سنگاپور	۹۶	۲,۷	۲۱
۱۲	ایتالیا	۹۷	۲,۶	۳	۱۲	کره جنوبی	۹۳	۲,۷	۱۷
۱۳	ایرلند	۹۵	۲,۶	۳	۱۳	کانادا	۸۹	۲,۶	۱۵
۱۴	کره جنوبی	۸۲	۲,۲	۱۳	۱۴	اسپانیا	۸۶	۲,۴	-۱
۱۵	بلژیک	۸۱	۲,۲	۲	۱۵	بلژیک	۷۶	۲,۲	۴
۱۶	سوئیس	۷۶	۲,۱	۶	۱۶	فرانسه	۷۰	۲,۰	۱۸
۱۷	لوگزامبورگ	۶۸	۱,۹	۱۳	۱۷	برزیل	۶۰	۱,۷	۳۵
۱۸	کانادا	۶۶	۱,۸	۱۵	۱۸	هنگ گنگ	۵۱	۱,۵	۱۵
۱۹	سوئد	۶۴	۱,۷	۹	۱۹	استرالیا	۵۰	۱,۴	۲۲
۲۰	دانمارک	۵۸	۱,۶	۷	۲۰	عربستان	۴۹	۱,۴	-
۲۱	اتریش	۵۳	۱,۵	-۱	۲۱	دانمارک	۴۹	۱,۴	-۱
۲۲	استرالیا	۴۸	۱,۳	۱۷	۲۲	سوئد	۴۸	۱,۴	۶
۲۳	روسیه	۴۴	۱,۲	۶	۲۳	تایلند	۴۵	۱,۳	۲۱
۲۴	چین تایپه	۴۱	۱,۱	۲۹	۲۴	امارات	۴۲	۱,۲	-
۲۵	نروژ	۴۰	۱,۱	۵	۲۵	نروژ	۴۱	۱,۲	۱۲
۲۶	یونان	۳۷	۱,۰	-۱	۲۶	سوئیس	۳۸	۱,۱	-۱
۲۷	تایلند	۳۴	۰,۹	۱۵	۲۷	لوگزامبورگ	۳۸	۱,۱	۸
۲۸	ترکیه	۳۳	۰,۹	۰	۲۸	چین تایپه	۳۷	۱,۱	۲۸
۲۹	مالزی	۳۳	۰,۹	۱۳	۲۹	اتریش	۳۶	۱,۰	-۲
۳۰	لهستان	۳۲	۰,۹	۱۱	۳۰	اندونزی	۳۳	۰,۹	۱۸
۳۱	برزیل	۳۰	۰,۸	۱۵	۳۱	مالزی	۳۲	۰,۹	۱۸
۳۲	مکائو	۲۸	۰,۸	۵۱	۳۲	لهستان	۲۷	۰,۸	۱۶
۳۳	فنلاند	۲۵	۰,۷	-۱۰	۳۳	جمهوری چک	۲۴	۰,۷	۲۸
۳۴	اسرائیل	۲۴	۰,۷	۱۱	۳۴	مکزیک	۲۳	۰,۷	۸
۳۵	مصر	۲۴	۰,۶	۱۲	۳۵	فنلاند	۲۳	۰,۷	-۱۱
۳۶	پرتغال	۲۳	۰,۶	۲	۳۶	نیجریه	۲۰	۰,۶	-
۳۷	جمهوری چک	۲۲	۰,۶	۱۰	۳۷	یونان	۲۰	۰,۶	۲
۳۸	مجارستان	۱۸	۰,۵	۱	۳۸	ایران	۱۹	۰,۵	-
۳۹	لبنان	۱۸	۰,۵	-	۳۹	آنگولا	۱۸	۰,۵	-
۴۰	اندونزی	۱۷	۰,۵	۲۵	۴۰	ترکیه	۱۸	۰,۵	۱۷
-	جمع کشورهای فوق	۳۲۹۰	۸۹,۸	-	-	جمع کشورهای فوق	۳۰۳۵	۸۶,۷	-
-	جهان	۳۶۶۵	۱۰۰	۸	-	جهان	۳۵۰۵	۱۰۰	۹

جدول ۶. صادرکنندگان و واردکنندگان عمده خدمات در سال ۲۰۱۰ به استثنای مبادلات داخلی اتحادیه اروپا (میلیارد دلار)

رتبه	صادرات	ارزش	سهم	درصد تغییرات سالانه	رتبه	وارد کننده	ارزش	سهم	درصد تغییرات سالانه
۱	اتحادیه اروپایی	۶۸۴	۲۴,۵	۵	۱	اتحادیه اروپایی	۵۹۸	۲۲,۱	۶
۲	ایالات متحده	۵۱۵	۱۸,۴	۸	۲	ایالات متحده	۳۵۸	۱۳,۲	۷
۳	چین	۱۷۰	۶,۱	۳۲	۳	چین	۱۹۲	۷,۱	۲۲
۴	ژاپن	۱۳۸	۴,۹	۹	۴	ژاپن	۱۵۵	۵,۷	۶
۵	سنگاپور	۱۱۲	۴,۰	۲۰	۵	هند	۱۱۷	۴,۳	-
۶	هند	۱۱۰	۳,۹	-	۶	سنگاپور	۹۶	۳,۵	۲۱
۷	هنگ کنگ	۱۰۸	۳,۹	۲۵	۷	کره جنوبی	۹۳	۳,۴	۱۷
۸	کره جنوبی	۸۲	۲,۹	۱۳	۸	کانادا	۸۹	۳,۳	۱۵
۹	سوئیس	۷۶	۲,۷	۶	۹	روسیه	۷۰	۲,۶	۱۸
۱۰	کانادا	۶۶	۲,۴	۱۵	۱۰	برزیل	۶۰	۲,۲	۳۵
۱۱	استرالیا	۴۸	۱,۷	۱۷	۱۱	هنگ کنگ	۵۱	۱,۹	۱۵
۱۲	روسیه	۴۴	۱,۶	۶	۱۲	استرالیا	۵۰	۱,۸	۲۲
۱۳	چین تایپه	۴۱	۱,۵	۲۹	۱۳	عربستان	۴۹	۱,۸	-
۱۴	نروژ	۴۰	۱,۴	۵	۱۴	تایلند	۴۵	۱,۷	۲۱
۱۵	تایلند	۳۴	۱,۲	۱۵	۱۵	امارات	۴۲	۱,۵	-
۱۶	ترکیه	۳۳	۱,۲	۰	۱۶	نروژ	۴۱	۱,۵	۱۲
۱۷	مالزی	۳۳	۱,۲	۱۳	۱۷	سوئیس	۳۸	۱,۴	-۱
۱۸	برزیل	۳۰	۱,۱	۱۵	۱۸	چین تایپه	۳۷	۱,۴	۲۸
۱۹	ماکائو	۲۸	۱,۰	۵۱	۱۹	اندونزی	۳۳	۱,۲	۱۸
۲۰	اسرائیل	۲۴	۰,۹	۱۱	۲۰	مالزی	۳۲	۱,۲	۱۸
۲۱	مصر	۲۴	۰,۹	۱۲	۲۱	مکزیک	۲۳	۰,۹	۸
۲۲	لبنان	۱۸	۰,۶	-	۲۲	نیجریه	۲۰	۰,۷	-
۲۳	اندونزی	۱۷	۰,۶	۲۵	۲۳	ایران	۱۹	۰,۷	-
۲۴	مکزیک	۱۸	۰,۶	۵	۲۴	آنگولا	۱۸	۰,۷	-
۲۵	اوکراین	۱۸	۰,۶	۲۰	۲۵	ترکیه	۱۸	۰,۷	۱۷
۲۶	آفریقای جنوبی	۱۴	۰,۵	۲۱	۲۶	آفریقا جنوبی	۱۸	۰,۷	۲۵
۲۷	آرژانتین	۱۳	۰,۵	۱۸	۲۷	اسرائیل	۱۷	۰,۶	۳
۲۸	فلیپین	۱۲	۰,۴	۲۱	۲۸	لبنان	۱۵	۰,۵	-
۲۹	مراکش	۱۲	۰,۴	۱	۲۹	آرژانتین	۱۴	۰,۵	۱۷
۳۰	کویت	۱۱	۰,۴	-	۳۰	مصر	۱۳	۰,۵	-۱
۳۱	کرواسی	۱۱	۰,۴	-۷	۳۱	کویت	۱۲	۰,۵	-
۳۲	امارات	۱۰	۰,۴	-	۳۲	الجزایر	۱۲	۰,۴	-
۳۳	عربستان	۱۰	۰,۴	-	۳۳	اکراین	۱۱	۰,۴	۰
۳۴	شیلی	۱۰	۰,۳	۱۵	۳۴	شیلی	۱۱	۰,۴	۱۷
۳۵	کوبا	۹	۰,۳	-	۳۵	فلیپین	۱۱	۰,۴	۲۵
۳۶	نیوزلند	۹	۰,۳	۱۴	۳۶	قزاقستان	۱۰	۰,۴	۴
۳۷	ایران	۸	۰,۳	-	۳۷	ونزوئلا	۱۰	۰,۴	۱۰
۳۸	ویتنام	۸	۰,۳	۳۲	۳۸	نیوزلند	۹	۰,۳	۱۵
۳۹	پاناما	۶	۰,۲	۸	۳۹	ویتنام	۸	۰,۳	۲۴
۴۰	تونس	۵	۰,۲	-۱	۴۰	کلمبیا	۸	۰,۳	۱۷
-	جمع کشورهای فوق	۲۶۵۵	۹۵,۰	-	-	جمع کشورهای فوق	۲۵۲۵	۹۳,۳	-
-	جهان	۲۷۹۵	۱۰۰,۰	۱۱	-	جهان	۲۷۰۵	۱۰۰,۰	۱۳
-	به استثنای مبادلات داخلی اتحادیه اروپا	.	.	.	-	به استثنای مبادلات داخلی اتحادیه اروپا	.	.	.

